

Коваленко Валентин Васильович, професор Європейського університету, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України;
Дучимінська Леся Миронівна, начальник управління внутрішнього аудиту та фінансового контролю головного управління Пенсійного фонду України у Волинській області

СТАН КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ У 2016 РОЦІ

У 2016 році в загальній структурі злочинів, учинених персоналом органів та установ виконання покарань, корупційні злочини становили 39 % (40 проваджень), з яких:

- а) прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 Кримінального кодексу (КК) України) – 24 % (25 проваджень);
- б) привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України) – 7 % (7 проваджень);
- в) зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України) – 5 % (5 проваджень);
- г) зловживання впливом (ст. 369-2 КК України) – 3 % (3 провадження).

Серед суб'єктів учинення злочинів у 2016 році найбільш кримінально активними виявилися такі категорії осіб серед персоналу Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України:

– персонал відділів нагляду і безпеки УВП (один з найбільш чисельних підрозділів кожної УВП та такий, посадові особи якого мають постійний контакт із засудженими) – 24 провадження (така тенденція є визначальною з 2005 року);

– представники відділу режиму та охорони УВП та СІЗО – 15 проваджень;

– керівний склад УВП (начальники та їх заступники) – десять проваджень (у розрахунку на 10 тис. осіб зазначені суб'єкти вчиняють найбільшу кількість злочинів, що є тією сталою та негативною тенденцією, яка простежується в ДКВС України з 2005 року донині та фактично є однією із загроз національній безпеці України, позаяк зазначені суспільно-небезпечні діяння (дії чи бездіяльність) вчиняють керівники державних органів влади, які, з одного боку, покликані підтримувати її авторитет, а з іншого – організувати запобігання злочинам і правопорушенням за участі підлеглих осіб і засуджених);

– виробничий персонал і медичні працівники УВП і СІЗО – по шість проваджень;

– соціально-психологічні служби УВП і СІЗО – чотири провадження;

– оперативні підрозділи УВП та СІЗО – три провадження;

– територіальні органи ДКВС України – три провадження;

– персонал органів пробації (тогочасна кримінально-виконавча інспекція) – три провадження;

– інші категорії персоналу ДКВС України – вісім проваджень.

Результати розгляду цього питання в контексті посад, які обіймають суб'єкти злочинів у ДКВС України, є такими:

1) 37 осіб – рядовий і молодший начальницький склад (ця категорія є сталою і незмінною з 2005 року);

2) 29 осіб – середній і начальницький склад (найбільш небезпечна тенденція розвитку злочинності в органах та установах виконання покарань, яка триває з 2005 року);

3) 15 осіб – так звані вільнонаймані особи;

4) 23 особи – службові особи, які працюють у ДКВС України зі статусом, визначеним у Законі України «Про державну службу» (нова категорія суб'єктів злочинів, яка виявила активність щодо злочинної діяльності у 2014–2016 роках).

Таким чином, зважаючи на здійснений аналіз, можна констатувати, що одним з ключових питань та, водночас, нагальною проблемою, яка має бути базисом реформ, якими нині означена сфера виконання покарань України, є вироблення та затвердження нової стратегії щодо добору, підготовки та підвищення професійної кваліфікації персоналу ДКВС України. Адже без урахування цього аспекту об'єктивно неможливо підвищити ефективність як виконання, так і відбування покарань у нашій державі, особливо зважаючи на невтішні тенденції. Зокрема, лише у 2016 році за рішенням суду до адміністративної відповідальності за корупційні діяння було притягнуто п'ять осіб – представників персоналу ДКВС України (у 2015 році – 16 таких правопорушень, або на 69 % у порівнянні з попереднім роком) [1, с. 14].

До адміністративної відповідальності за корупційні діяння у 2016 році було притягнуто: дві особи середнього та старшого начальницького складу ДКВС України; дві особи рядового та молодшого начальницького складу; одного державного службовця [1, с. 15].

Причому, як і в попередні роки, найбільша кількість адміністративних протоколів, за якими суди приймали рішення, стосувалась порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст. 172-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення), зокрема внаслідок

встановлення персоналом ДКВС України неслужбових зв'язків із засудженими; особами, взятими під варту, та їх родичами – три таких випадки [1, с. 15]. В інших двох випадках до адміністративної відповідальності було притягнуто персонал УВП за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [1, с. 15].

Отже, криміногенна ситуація у сфері відбування покарань, зокрема умов їх виконання в Україні, означена несприятливими тенденціями. Цей факт, власне, і має визначати зміст цільових установок під час реформування сфери виконання покарань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду та пожежної безпеки установ виконання покарань у 2016 році : інформ. бюл. – Київ : М-во юстиції України, 2017. – 43 с.
2. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 черв. 2005 р. № 2713-IV // Офіційний вісник України. – 2005. – № 30. – С. 4–10.